

Redactor: Elena Marinescu

Coperta: Mona Velciov

Traducerea s-a făcut după originalul în limba rusă: Arhimandrit Amvrosii (Iurasov), *Ispoved' v pomošt' kaiuštimsia*, Ivanovo, 1996.

© Sophia, pentru prezenta traducere

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IURASOV, AMBROZIE, ARHIM.

Îndrumar de spovedanie / arhim. Ambrozie Iurasov,
trad. din lb. rusă: Xenia Tănăsescu-Vlas –
București: Editura Sophia; Alexandria: Cartea
Ortodoxă, 2010

ISBN 978-973-136-177-2

ISBN 978-606-529-075-4

I. Tănăsescu-Vlas, Xenia (trad.)

281.95(047.53)

Ușile pocăinței deschide-mi mie

*Pocăiți-vă căci s-a apropiat
Împărăția cerurilor (Mt. 3, 2)*

ocăința este cel mai mare dar dat de Dumnezeu omului. Ea se arată a fi cel de-al doilea botez, în care ne spălăm de păcatele înfăptuite și ne îmbrăcăm iarăși cu veșmintele cele albe, curățite, primind harul pierdut după căderea în păcat. Am fost păcătoși, putem deveni sfinți. Pocăința ne deschide cerul, ne duce în Rai. Fără pocăință nu există mântuire.

A te pocăi înseamnă a-ți schimba modul de viață, înseamnă în primul rând „să îți vii în fire” (cf. Lc. 15, 17), adică să vezi păcatul din tine, să-l conștientizezi, să ajungi să îl urăști, iar apoi să te

căiești în fața lui Dumnezeu, în prezența preotului, făgăduind să nu mai păcătuiești.

Bolnavul nu va primi niciodată tămăduirea, dacă nu va descoperi doctorului boala sa. La fel și noi, până nu ajungem la cunoștința păcatului, nu putem primi iertare de la Dumnezeu. „Conștiința păcatului este începutul mântuirii – spune Fericitul Augustin. Dacă omul ascunde, Dumnezeu descoperă; dacă omul ține în taină, Dumnezeu vădește, dacă omul recunoaște, Dumnezeu iartă.”

De multe ori, oamenii ajung la spovedanie și nici măcar nu știu ce să spună, căci despre pocăință nici nu poate fi vorba! Ochii duhovnicești le sunt închiși, iar sufletul își doarme somnul de veci.

Dar oare de ce doarme sufletul? Și din ce pricină ajunge omul într-o asemenea stare înfricoșătoare?

Diavolul știe că în lucrarea mântuirii lucrul de căpetenie este pocăința sinceră și de aceea lovește în centrul țintei, îi lipsește pe oameni de spovedanie și rezultatul nu se lasă așteptat: omul nu-și mai controlează faptele, cuvintele și gândurile, mintea i se întunecă, nu își vede păcatele și nu observă că a călcat legea lui Dumnezeu. Păcatul îi devine un obicei, intră în firea omului și trăiește în el; atunci pe om nu îl mai sperie nici moartea, nici iadul și nici chiar Înfricoșătoreea Judecată. Ce o da Dumnezeu, spun mulți din obișnuință. Iar Dumnezeu a dat Sfânta Scriptu-

ră și Cuvântul Lui ne va judeca pe noi toți în ziua cea de pe urmă. Păcatul, pe lângă faptul că ne molipsește sufletul de ceea ce e rău, mai și otrăvește totul în jurul nostru. Fiecare păcat, chiar și cel mai mărunț, influențează soarta lumii, spune părintele Siluan și, dimpotrivă, pocăința noastră are o influență benefică asupra celor din jur, îi bucură. Odată s-a apropiat de duhovnic o femeie, plângându-se că acasă îi merg toate cumplit de rău: soțul este necredincios, rupe icoanele, copiii nu merg la Biserică, nu se roagă, vecina o urăște și vrea să o otrăvească... Și când a început femeia să se spovedească, s-a dovedit că avea o mulțime de păcate de moarte. S-a căit, s-a împărtășit și a plecat. Întorcându-se după trei luni, a spus: „Părinte, s-a petrecut o minune! M-am întors acasă de la mănăstire și totul s-a schimbat. Soțul mi-a spus: «Ce tot mergi la biserică și citești cărți de una singură, fără să ne spui și nouă ceva?» Și a început el însuși să citească Evanghelia. După aceea s-a dus la Biserică, s-a spovedit și ne-am cununat. Copiii, văzând cum li s-a schimbat tatăl, au început să meargă și ei la biserică, iar vecina a început să-mi vorbească împăciuitor și să zâmbescă...” Iată ce înseamnă pocăința!

Păcatul este cel mai mare rău din lume, spune Sfântul Ioan Gură de Aur. Prin păcatele noastre cele nemărturisite Îl rănim din nou pe Hristos Mântuitorul. Ele sunt, de asemenea, răni înfricoșătoare ale sufletului nostru, ale căror cicatrici

persistă toată viața. Numai prin Taina Spovedaniei ni se poate curăți și tămădui sufletul. Spovedania ne smulge din abisul păcatului, al defectelor și al patimilor, aducându-ne la porțile Raiului. Domnul Însuși Își desface brațele și ne primește ca pe niște fii risipitori. Iar la Dumnezeu trebuie să alergăm așa cum pruncul se grăbește să ajungă la părinții săi atunci când face o boroboacă: plânge, își cere iertare, promite să se poarte bine și părinții iubitori îl iartă. Astfel și Tatăl nostru, atunci când venim la El cu pocăință sinceră, cu lacrimi, ne iartă și ne dă harul, ni-l dăruiește. Căci se întâmplă și astfel: cineva a suferat un copil, iar el dă fuga la părinți, pârându-l pe cel care l-a amărât. Fiindu-le milă de micuț, aceștia îl liniștesc: „Nu-i nimic, o să vorbim cu obraznicul acela, nu o să te mai atingă...” La fel și noi: atunci când diavolul se năpustește asupra noastră, trebuie să alergăm degrabă la spovedanie, să descoperim totul lui Dumnezeu, iar El îl va opri pe cel rău să o mai facă. Sfântul Teofan Zăvorâtul spune că prin spovedanie ne izbăvim de diavol ca de un vrăjmaș și un răufăcător, care ne vatămă atâta timp cât nu îl simțim; în momentul în care băgăm de seamă că este vorba de el, fuge de la noi. La spovedanie, Dumnezeu ne dă prin har puterea de a ne lupta cu păcatul, cu defectele și patimile.

Neputând să se izbăvească nicicum de împătimitirea pentru tutun, un om a cerut sfat de la

starețul Ambrozie de la Optina. Bătrânul i-a explicat ce vătămare aduce fumatul atât sufletului, cât și trupului, l-a sfătuit să se spovedească amănunțit de toate păcatele, începând cu vârsta de șapte ani, și să se împărtășească cu Sfintele lui Hristos Taine. Aceasta i-a fost de ajutor. Fără o spovedanie sinceră este cu neputință să biruiești patimile.

Dacă omul săvârșește tot timpul unul și același păcat, ajunge să se împătumească de acesta și, deși e liber, sufletul îi e în temniță. Mulți oameni trăiesc în libertate cu trupul și nu își dau seama că sunt ținuți legați de păcat, nu se gândesc că toate faptele noastre, cuvintele și gândurile sunt controlate atât de Cer, cât și de iad, de către Dumnezeu și de către diavol. Toate faptele rele, gândurile necurate, fiecare cuvânt deșert, rostit în van, este însemnat de duhurile cele rele și se va descoperi în ziua Înfricoșătoarei Judecăți. Iar faptele cele bune stau înaintea omului și prin acestea se va îndreptăți el la Judecata de Apoi. Chipul pocăinței ni l-a descris Domnul în parabola despre fiul cel risipitor.

Un om avea doi fii. Cel mai tânăr i-a cerut tatălui să împartă moștenirea, să-i dea partea ce i se cuvenea din ea și, primind cele cuvenite, acesta a plecat într-o țară îndepărtată, risipind acolo totul și trăind în desfrânare. Dar trecând o vreme, în țara aceea a început foamea și el a trebuit să își caute de lucru pentru a se hrăni. A ajuns să pască

porcii unui localnic. Ar fi fost bucuros să mănânce hrana acestora, dar nu i se dădea. Și, ajungând în mare strâmtorare, și-a venit în fire și, amintindu-și de tatăl său, s-a hotărât: Voi merge la tatăl meu și, căzându-i la picioare, îi voi spune: „Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic a mă chema fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi.” Acestea și le-a pus el în inimă și, sculându-se, a pornit la tatăl său. Și încă departe fiind, tatăl l-a văzut și a alergat în întâmpinarea lui. Fiul i-a căzut la piept și, iertându-l, tatăl a poruncit slugilor să-l îmbrace în hainele cele mai bune și să pregătească un ospăț, pentru că fiul lui era mort și a înviat, era pierdut și s-a aflat.

Sfinții Părinți deosebesc în această pericopă evanghelică trei momente ale pocăinței. Primul – omul și-a venit în fire, adică, privind în sufletul său, a înțeles că este cumplit de păcătos, de vinovat în fața lui Dumnezeu, în el a luat naștere un sentiment de pocăință. Al doilea – omul a luat o hotărâre: „S-a sculat și a venit”, adică s-a dus la biserică să se spovedească. Și al treilea – i-a căzut la piept, adică însăși pocăința, spovedania, când, în prezența preotului, omul își mărturisește în fața lui Dumnezeu toate păcatele sale, făgăduind să nu le mai repete. Atunci Domnul, Tatăl cel iubitor, îl iartă și îl primește, ca pe fiul risipitor, în brațele Sale.

Pocăința începe atunci când omul conștientizează că este păcătos, și că păcatele îl împiedică

că să trăiască, otrăvindu-i sufletul. Dacă omul nu își vede păcatele, înseamnă că suferă de o boală duhovnicească serioasă și sufletul îi este mort pentru Dumnezeu. Pe el nu-l mai chinuie păcatele, acest suflet este legat de diavol atât la mâini, cât și la picioare, ochii duhovnicești îi sunt închiși, urechile lui nu aud, buzele i s-au împietrit. Este ca un om aflat în sicriu: nu aude, nu vede, nu simte. Când se îmbolnăvește cineva, primul simptom că el și-a pierdut sănătatea este refuzul mâncării. În același fel, cel care s-a îmbolnăvit duhovnicește refuză rugăciunea și tot ce este duhovnicesc. Nu vrea să citească Sfânta Scriptură, în care Domnul ne vorbește, nu vrea să meargă la Biserică și, chiar dacă face un efort de voință în această direcție, sau întărie la slujbă, sau nu stă până la capăt, iar în timpul ei se chinuie, dorindu-și să se sfârșească mai repede. Iar păcatele proprii nu și le vede, pentru că s-a îndepărtat de Dumnezeu, de lumină. E ca atunci când alergi noaptea prin băltoace: evident că îți vei murdări hainele de noroi, dar, în întuneric fiind, murdăria nu se vede. Însă e suficient să vii la lumină și se va descoperi imediat, căci privind ne vom îngrozi. Până nu ne apropiem de Dumnezeu și nu trăim după voia Lui, ne aflăm în întuneric și nu ne vedem păcatele, sufletul ne este negru, iar fiecare păcat nou ni-l pătează cu o nouă pată neagră, însă negru pe negru nu se observă...

Marii păcătoși se consideră întotdeauna drepecți, iar sfinții se socot a fi mari păcătoși. Trăind în lumina lui Hristos, aceștia văd până și cele mai mici pete în sufletul lor și conștientizează nevrednicia lor în fața lui Dumnezeu.

A venit odată la un stareț ucenicul, spunându-i: „Avva, eu văd cu ochii duhovnicești îngeri.” Iar starețul i-a răspuns: „Asta nu-i nevoieță. De abia când îți vei vedea cu ochii duhovnicești puzderie de păcate, cât nisipul mării, atunci mare îți va fi și nevoieța.” Sfinții Părinți spun: „Fericit nu e cel ce zărește îngerii, ci acela care își vede propriile păcate.”

Oare de ce nu ne vedem păcatele? Pentru că nu ne controlăm nici pe noi înșine, nici faptele noastre, precum nici cuvintele și gândurile. Legea lui Dumnezeu nu o respectăm, ne-am împietrit în păcate și ne-am obișnuit într-atât cu ele, că nici păcatul nu-l mai socotim păcat. De exemplu, o fată viețuia curat, modest, dar fiind între prieteni i-a scăpat un cuvânt urât, de argou. Ea s-a rușinat, s-a tulburat, s-a înroșit, dar dacă nu s-a îndreptat, a mai înjurat și altă dată, și nu i-a mai fost atât de rușine; după aceea a mai făcut-o iarăși și iarăși, până s-a obișnuit și cuvintele murdare au început să curgă de la sine, dar ei nu-i mai păsa. Astfel, fiecare păcat intră în suflet, punând stăpânire pe el, și de aceea când acești oameni vin la spovedanie nici nu știu măcar pentru ce să se căiască. Părintele îi întreabă: „Ce pă-

cate ai?” „Parcă nici unul..., nu știu.” Dar, dacă ne-ar întreba câți bani avem în portofel, cine cu cât ne este dator, ce prețuri mai sunt pe la magazine, cine ne-a supărat, cum se mai împacă vecinii între ei și ce preocupări mai au, ne amintim de toate. Dar pe cine am întristat, pe cine am necăjit, nu ne amintim.

Sfinții Părinți spun că începutul mântuirii este cunoașterea de sine, adică a neputințelor, a viciilor și a obiceiurilor aducătoare de păcat, învinuirea de sine cu frângerea inimii și rugăciunea către Dumnezeu, pentru ajutor.

Iar Domnul ne cheamă să punem început bun, descoperindu-ne starea în care ne aflăm.

Odată a venit la spovedanie o femeie; în 50 de ani nu se spovedise niciodată. „Ce te-a determinat să vii?”, a întrebat-o părintele. „Un vis. Vedeam ca și cum aș fi fost bolnavă și deodată mi-a căzut inima din piept în palmă. M-am uitat la ea, și într-o parte era sănătoasă, iar în cealaltă putredă, învelită într-o peliculă ruginită. Am vrut să îndepărtez această peliculă, dar nu am putut și m-am hotărât să merg la doctor. Deștepându-mă, am înțeles că este vorba de o boală a sufletului, inima fiindu-mi străpunsă de păcat, și că trebuie să mă adresez unui medic duhovnicesc, adică preotului.”

Știm că Apostolul Petru a fost oarecând slab cu duhul și s-a lepădat de Hristos, dar, când a cântat cocoșul, a plâns amarnic, s-a căit și a fost

iertat. În viața fiecăruia dintre noi există o asemenea noapte, când în mijlocul nelegiuirilor noastre începe „să dea glas cocoșul” – vocea conștiinței, care ne vedește pe noi, cei ce ne-am lepădat de Mântuitorul nostru și care Îl tot răstignim cu păcatele noastre. Vai celui ce își astupă urechile pentru a nu auzi această voce! Fericit este acela care începe să își plângă amarnic păcatele și, prin pocăință, își curăță sufletul.

În momentul în care omul a înțeles că este păcătos, el nu trebuie să mai zăbovească, nu trebuie să amâne pocăința. Se poate spune că în viața noastră duhovnicească există două „calendare”, unul fiind dumnezeiesc, iar celălalt diabolic. Cel al lui Dumnezeu poartă numele de „astăzi”, „acum”: întoarce-te la Domnul acum, pocăiește-te acum, căci mâine poate va fi prea târziu. Iar „calendarul” diavolului se numește „mâine, după aceea, mai târziu”: „lasă pe mâine, astăzi ești încă tânăr, trăiește după bunul plac; mai târziu, când vei îmbătrâni, te vei pocăi.”

Dar, precum nu trebuie să neglijezi o boală, căci în timp ea poate deveni fatală, tot așa nu trebuie să amâni pocăința, deoarece aceasta va duce la moartea duhovnicească. „Nu amâna pe mâine, căci acest mâine este fără de sfârșit”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur. Unii socotesc astfel: când voi ieși la pensie voi putea merge la biserică, tot atunci o să mă și pocăiesc. Și de unde știi dacă o să trăiești până la pensie? Între tine și moarte es-

te un singur pas, spune Domnul (cf. I Reg. 20, 3). Mergi la cimitir și vei vedea că acolo se odihnesc nu numai cei bătrâni, ci și cei tineri; poate și pe tine te va chema Domnul mâine să Îi dai răspuns. Nu amâna, nu te încredința în spusele diavolului, care-ți șoptește: „Mai așteaptă, încă mai e timp, o să dovedești...” Nu crede ce spun lumea și diavolul, care te țin strâns și nu vor să-ți dea drumul, nu te încrede în inima ta cea stricată și în mintea cea întunecată, care nu vor să renunțe la distracțiile aducătoare de păcat: „numai nu acum, mai târziu, mai târziu...” Nu, nu mai târziu, ci acum, spune cuvântul lui Dumnezeu. Căiește-te imediat, nu aștepta nici o zi, nici măcar un ceas, căci păcatul te lipsește de harul lui Dumnezeu și te predă în mâinile diavolului.

Dacă vasele murdare nu sunt spălate imediat, atunci miurdăria se va usca și va fi greu să o îndepărtezi. La fel se petrece și cu păcatele. Cu cât vom amâna mai mult pocăința, cu atât ne va fi mai greu să curățăm sufletul de acestea. Necugețat este omul care nu își curăță locuința, are gunoi și praf peste tot, el însuși nu se spală și nu își schimbă hainele. Cu unul ca acesta nici nu îți face plăcere să ai de-a face. Dar sufletul nostru este cu mult mai valoros decât camera și îmbrăcămintea, el trebuie să fie curat, luminos și sfânt, putând fi curățat cu adevărat numai prin Taina Pocăinței.

Atunci când se căiește păcătosul, întru cei de Sus e sărbătoare; îngerii, cerul întreg se bucură